

Instrucció sobre el procediment que cal seguir davant possibles conflictes d'interès en la gestió dels fons Next Generation EU i protocol d'actuació davant d'indicis o evidències de frau o corrupció (seguiment de banderes vermelles), del Departament d'Educació

1. Introducció

El 21 de juliol de 2020, el Consell Europeu aprova la creació del programa Next Generation EU per estimular la recuperació econòmica i la reparació dels danys causats per la pandèmia de la covid-19. Aquests fons han de servir per avançar cap a una Unió Europea més ecològica, més digital i més resilient davant els canvis i reptes futurs.

El programa inclou dos instruments financers:

- El Mecanisme Europeu de Recuperació i Resiliència (MRR), que n'és la peça central, amb la finalitat de fer reformes i inversions públiques, i que facilita transferències directes (no reemborsables) i préstecs als estats membres, vinculats a la consecució de resultats.
- L'ajuda a la Recuperació per a la Cohesió i els Territoris d'Europa (REACT-UE), que continua i amplia les mesures de resposta i reparació de la crisi, i que s'executa a través del Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER), el Fons Social Europeu (FSE) i el Fons d'Ajuda Europea per a les Persones Més Desafavorides (FEAD).

Per accedir al MRR, que assigna a Espanya fins a 140.000 milions d'euros entre 2021 i 2026, l'Estat va haver de presentar un pla, on definia els programes d'actuació previstos i l'estratègia per afrontar els seus reptes específics.

Aquest Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR), aprovat pel Consell de la UE el 13 de juliol de 2021, recull el conjunt d'inversions que es faran, majoritàriament entre els anys 2021 i 2023, i el programa de reformes estructurals i legislatives previstes.

El Reglament (UE) 2021/241 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de febrer de 2021, pel qual s'estableix el Mecanisme de Recuperació i Resiliència, d'acord amb el principi de bona gestió financera, obliga els estats membres a incloure, en els plans de recuperació i resiliència que presentin, el disseny d'un sistema que prevegi mesures adequades per protegir els interessos financers de la Unió Europea, en què s'inclou la prevenció, detecció i correcció dels conflictes d'interès, i la corrupció i el frau en la utilització dels fons atorgats.

Per desenvolupar aquest mandat, l'article 6.1 de l'Ordre HFP/1030/2021, de 29 de setembre, per la qual es configura el sistema de gestió del PRTR, estableix que "tota entitat, decisora o

Finançat per

executora, que participi en l'execució de les mesures del PRTR ha de disposar d'un pla de mesures antifrau que li permeti garantir i declarar que, en el seu àmbit d'actuació, els fons corresponents s'han utilitzat de conformitat amb les normes aplicables, en particular, pel que fa a la prevenció, detecció i correcció del frau, la corrupció i els conflictes d'interès.”.

Consegüentment, la Generalitat de Catalunya aprova l'1 de febrer de 2022 el [Pla de mesures antifrau en l'execució d'actuacions finançades pels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència a la Generalitat de Catalunya](#), on es defineixen els conceptes de conflicte d'interès:

“2.7. Conflictes d'interès en la gestió i execució dels Fons Next Generation EU

2.7.1 Concepte i definició

Les definicions concretes de conflicte d'interès són diverses. Un conflicte d'interès és un conflicte entre el deure i els interessos privats d'un empleat quan l'empleat té a títol particular interessos que podrien influir indegudament en la forma correcta d'exercir les seves funcions i responsabilitats oficials. (...)

L'article 24 de la Directiva 2014/24/UE sobre contractació pública assenyalava que el concepte de conflicte d'interès comprèn, com a mínim, qualsevol situació en què el personal que participi en el procediment i pugui influir en el resultat d'aquest procediment tingui, directament o indirectament, un interès financer, econòmic o personal, que comprometi la seva imparcialitat i independència en el context del procediment de contractació.

Cal tenir present que el conflicte d'interès no és equivalent a corrupció. El conflicte d'interès és una situació, un risc, mentre que la corrupció és l'abús, per acció o omissió, que fa efectiu el conflicte d'interès. La corrupció generalment requereix un acord, almenys entre dues persones i algun pagament, suborn o avantatge d'algun tipus. Un conflicte d'interès sorgeix quan una persona pot tenir l'oportunitat d'anteposar els seus interessos privats als seus deures professionals.

	Conflictes d'interès (risc de corrupció)	Corrupció
Què és?	Situació	acció (o omissió) voluntària
Per què és produït?	interès particular (legítim)	benefici particular
Què produeix?	tendència o risc de biaix en el judici professional	(il·legítim)

Podem distingir tres tipus de conflicte d'interès: real, potencial i aparent.

Finançat per

- El conflicte d'interès real es produeix quan la persona té un interès particular en una determinada decisió o discerniment professional, i es troba ja en situació efectiva d'oferir aquest judici. Ens trobem davant d'un risc actual, present.
- El conflicte d'interès potencial es produeix quan la persona té un interès particular que podria influir una determinada decisió des de la posició o càrrec que ocupa, en el moment en què encara no es troba en la situació d'oferir el judici. En aquest cas, ens trobem davant d'un risc futur, que cal poder identificar a temps.
- El conflicte d'interès aparent, quan no hi ha un interès particular real o potencial, però una tercera persona podria concloure, raonablement, que sí que existeix. Ens trobem davant d'un risc reputacional, que es pot contrarestar facilitant la informació per aclarir que l'aparença de conflicte d'interès no és real.

	Real	Potencial	Aparent
Interès particular	Tinc un interès particular que podria influir en el meu judici professional ☒	Tinc un interès particular que podria influir en el meu judici professional ☒	No tinc interès particular que pugui influir en el meu judici professional ☐
Judici professional	Ja estic en una situació on he d'oferir-lo ☒	Encara no estic en situació d'haver d'oferir-lo, però podria produir-se en el futur ☐	Ja estic en situació d'oferir-lo i algú diferent de mi podria motivadament concloure que tinc un interès que hi podria influir ☒

(...) La Generalitat de Catalunya disposa d'un mecanisme de control intern, el Comitè Assessor d'Ètica Pública, que disposa d'una bústia de consultes sobre l'aplicació del Codi de conducta, i entre elles, referides a conflictes d'interès. Les respostes del Comitè són públiques.”

2. Eines

La Direcció General de Fons Europeus del Departament d'Economia i Finances ha elaborat un mapa de riscos, que serveix com a eina d'anàlisi per a les unitats o Departaments de la Generalitat per avaluar i detectar els riscos en els procediments que duu a terme.

El Departament d'Educació ha adaptat el mapa de riscos proposat a les característiques i necessitat pròpies del Departament, i s'ha analitzat els procediments de subvencions, contractació, convenis, encàrrecs a mitjans propis, assignacions a centres i dissenys de col·laboradors i formadors), el resultat dels quals s'ha publicat a l'espai [Next Generation](#) del web d'Educació.

Finançat per

Així mateix, es detalla en documents annexos els procediments d'actuació davant un possible conflicte d'interès i també el protocol d'actuació davant d'indicis o evidències de frau o corrupció.

Annex 1. Mapa de riscos del Departament d'Educació

L'1 de febrer del 2022, el Govern de la Generalitat aprova el Pla de mesures antifrau en l'execució d'actuacions finançades pels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència a la Generalitat de Catalunya, un document que guia les actuacions de la Generalitat de Catalunya i el seu sector públic en l'execució dels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR).

L'objectiu del Pla és doble:

- garantir un bon ús dels recursos provinents de la Unió Europea, i
- assegurar que la utilització d'aquests fons s'ajusta a les finalitats per a les quals han estat assignats.

Per tot això, el Pla recull també les mesures que s'apliquen en la lluita contra el frau. Dins d'aquestes mesures hi ha el Mapa de riscos, que ajuda a identificar i gestionar el risc derivat de l'activitat finançada amb fons Next Generation.

El Mapa de riscos del Departament es pot consultar a l'apartat [Next Generation](#) del web d'Educació.

Finançat per

Annex 2. Procediment d'actuació davant un possible conflicte d'interès del Departament d'Educació

Tots els treballadors i treballadores del Departament d'Educació tenen el deure de transparència en relació amb els conflictes d'interès.

1. Com deixar constància de l'absència d'un conflicte d'interès

Dins del Pla de les mesures antifrau del MRR, s'estableix com a actuació obligatòria que les persones que participen en els procediments d'execució del PRTR (article 6.4 i 6.5.i de l'Ordre ministerial HFP/1030/2021) emplenin i signin una declaració d'absència d'un conflicte d'interessos (DACI).

Dins del Pla de mesures antifrau de l'MRR de la Generalitat de Catalunya es menciona la DACI a l'apartat 2.7.4 i s'estableix l'obligació de fer-la de conformitat amb els models normalitzats.

Els models DACI del Departament es poden consultar a l'espai [Next Generation](#) del web d'Educació i són els següents:

- “Declaració d'absència de conflicte d'interès dels òrgans gestors i responsables dels ens executors”
- “Declaració d'absència de conflicte d'interessos (DACI) per a beneficiaris, contractistes i subcontractistes”

En signar la declaració, la persona declarant accepta els elements d'absència d'interessos, establerts a l'annex IV de l'Ordre HFP/1030/2021, següents:

- No tenir conflicte d'interès pel que fa a les empreses que s'han presentat per participar en aquest procediment.
- No existir fets o circumstàncies, passats o presents, o que puguin sorgir en un futur previsible que puguin posar en qüestió la seva independència segons qualsevol de les parts.
- Confirmar que si descobreix o constata, en el transcurs del procés de selecció, fixació de criteris i avaluació, que existeix o ha sorgit el conflicte, el declararà immediatament a l'òrgan competent i, si hi ha un conflicte d'interessos, deixarà de formar part en el procediment i en totes les activitats relacionades.
- Confirmar que tractarà com a confidencials tots els assumptes que se li confiïn.
- No revelar cap informació confidencial que se li comuniqui o que hagi descobert.
- No fer un ús improcedent de la informació que se li proporioni.
- Tractar en confiança i amb discreció qualsevol informació o document que li sigui revelat o que descobreixi o prepari al llarg de l'avaluació o com a resultat d'aquesta, i acceptar que només utilitzarà els documents o la informació amb la finalitat de l'avaluació i que no els revelarà a cap tercera part.

Finançat per

- Acceptar que no retindrà còpies de cap informació que se li proporcioni.

En l'apartat 2.7.4 del Pla de mesures antifrau de l'MRR de la Generalitat de Catalunya es recullen les obligacions dels organismes de la Generalitat, en relació amb la DACI:

“Amb caràcter general, aquesta declaració l'han d'emplenar les persones que intervenen en la gestió de cada projecte del departament/organisme/ens de la Generalitat o del seu sector públic, com ara el responsable de l'òrgan de contractació o concessió de la subvenció, les persones que redactin els documents de licitació, bases o convocatòries corresponents, els tècnics i tècniques que valorin les ofertes, sol·licituds o propostes presentades, així com els membres de les meses de contractació i comissions de valoració.”

2. Com s'ha d'actuar en cas que es produeixi conflicte d'interès

Hi poden haver possibles conflictes d'interès que es manifestin per diferents vies:

a) L'empleada o empleat afectat manifesta el possible conflicte d'interès i no pot signar la DACI

- Quan un empleat o empleada es trobi davant un conflicte d'interès real, potencial o aparent, ha d'informar per valisa electrònica immediatament al superior jeràrquic. Cal que utilitzi el formulari “Comunicació de possible conflicte d'interès en la gestió dels fons Next Generation EU” que hi ha disponible a l'espai [Next Generation](#) del web d'Educació.
- El superior jeràrquic ha d'informar-ne per correu electrònic (ds.educacio@gencat.cat) al Comitè Ètic del Departament (que està format per la persona titular de la Direcció de Serveis, de la Subdirecció General de Gestió Econòmica Contractació i Patrimoni, de la Subdirecció General de Polítiques de Personal d'Administració i Serveis i Servei de Prevenció de Riscos Laborals, del Gabinet Tècnic, i de la unitat promotora i responsable de Fons Europeus), amb còpia a l'òrgan de contractació/òrgan concedent o òrgan de decisió corresponent.

El Comitè Ètic del Departament d'Educació ha de seguir aquest procediment en el termini de quinze dies hàbils:

- Anàlisi de la situació.¹
- Audiència a la persona afectada per la situació de conflicte.
- Sol·licitud, si escau, d'informe intern a l'òrgan gestor que es determini en cada cas, que ha de trametre al Comitè Ètic en un termini màxim de set dies hàbils.

¹ Si es tracta d'alts càrrecs, cal determinar també si s'ha presentat i actualitzat la declaració d'incompatibilitats i activitats, així com la de béns i drets patrimonials, i en quins termes estan emplenades i registrades.

- Valoració de l'informe per part del Comitè Ètic. Per emetre una resolució, el Comitè Ètic pot seguir les [instruccions de la Comissió Europea sobre com gestionar les situacions de conflicte d'interès](#).
- Trasllet a l'òrgan de contractació/concedent i al superior jeràrquic de la persona afectada de la valoració del Comitè Ètic.

Un cop el Comitè ha valorat la situació, l'òrgan competent dicta resolució, en què es determina l'abstenció o la recusació de la persona afectada, de conformitat amb el procediment previst en els articles 23 i 24 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre de règim jurídic del sector públic.

b) Es detecten indicis de conflicte d'interès per part de persones diferents de l'afectat

Quan un empleat o empleada té indicis fonamentats de l'existència d'un possible conflicte d'interès d'alguna persona del Departament ho ha de comunicar a la [bústia ètica](#) dels fons MRR de la Generalitat de Catalunya.

Finançat per

Annex 3. Protocol d'actuació davant indicis o evidències de frau o corrupció (següiment banderes vermelles) del Departament d'Educació

Tots els treballadors i treballadores del Departament d'Educació tenen el deure de transparència en relació amb els indicis o l'evidència de frau o corrupció que es detallen com a banderes vermelles al Mapa de riscos del Departament d'Educació.

Si un treballador o treballadora té coneixement d'aquests indicis o d'aquesta evidència, ha de posar-ho en coneixement a la [bústia ètica de la Generalitat de Catalunya](#), tal com s'indica en el punt 3.1.2 i següents del Pla antifrau de la Generalitat de Catalunya, i en el qual s'estableix el procediment que cal seguir:

“3.1.2. Canal de denúncies

La Generalitat de Catalunya, com a entitat executora, disposa de la Bústia ètica, un canal segur per impulsar la integritat en la gestió pública i el bon govern a la Generalitat de Catalunya i el seu sector públic, contribuint a garantir l'eficàcia dels codis ètics i de les regles de conducta en l'Administració pública i assolint una bona gestió fonamentada en la qualitat democràtica institucional i en la confiança de les persones en les institucions públiques. (...)

Es tracta d'un canal electrònic que permet a qualsevol persona, de forma anònima i amb garantia de confidencialitat, fer alertes o comunicar conductes que, per acció o omisió, puguin ser presumptament reprovables per ser contràries al dret o als principis i valors ètics i a les conductes exigibles. És a dir, sobre males pràctiques o conductes irregulars a l'Administració de la Generalitat de Catalunya i el seu sector públic, en tres àmbits concrets:

- Actuacions públiques dels alts càrrecs i personal directiu.
- Actuacions relacionades amb la contractació pública.
- Actuacions públiques del personal de la funció pública.
- S'habilitarà, dins de la bústia ètica, un nou canal referent a alertes que corresponen a actuacions de pràctiques relacionades amb la gestió dels fons provinents del MRR, sobre qualsevol matèria. Aquesta bústia ha d'ajustar-se als requeriments de la Directiva (UE) 2019/1937 del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2019, relativa a la protecció de les persones que informin sobre infraccions del dret de la Unió, una de les finalitats de la qual és garantir una adequada protecció dels interessos financers de la UE oferint, al mateix temps, la màxima protecció a les persones que decideixen fer-ne ús alertant d'irregularitats. (...)

A tals efectes, la unitat encarregada d'examinar les alertes en qüestió serà un grup transversal d'experts constituït per diversos membres, tots hauran de reunir el requisit de ser personal funcionari de carrera. (...)

4. Mecanismes de correcció

En cas que es detecti un possible frau o la seva sospita fundada, el grup transversal d'experts podrà:

Finançat per

- a. Proposar una modificació del Pla antifrau aprovat, d'acord amb els fets o incidents que s'hagin detectat mitjançant les auditories.
- b. Instar l'òrgan de contractació o l'entitat subvencionadora a suspendre immediatament el procediment, notificant aquesta circumstància en el termini més breu possible a les autoritats interessades i als organismes implicats en la realització de les actuacions, i revisar tots els projectes, subprojectes o línies d'acció que hi hagin pogut estar exposats.
- c. Revisar els projectes que hagin pogut estar exposats al mateix risc real detectat, així com dels sistemes interns de control per identificar les seves vulnerabilitats i corregir-les.

En última instància, la Direcció General de Fons Europeus podrà valorar noves mesures correctives, d'acord amb la gestió dels fons, tenint en compte la casuística de cada supòsit.”

La directora de Serveis

Finançat per

